

Utlåtande 2008:203 RI (Dnr 667-1174/2008, 667-831/2008)

Skärpning av kontrollen gällande ordningsföreskrifter vid användande av fyrverkerier

Motion av Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) (2008:38)

Fyrverkerier

Skrivelse till kommunstyrelsen från Ann-Katrin Åslund (fp)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Brand- och räddningsnämnden ges i uppdrag att, med beaktande av vad föredragande borgarrådet anfört, utreda hur stadens ordningsföreskrifter kan revideras samt vilka andra åtgärder som kan vidtas för att minska risken för otrygghet, skador och bränder vållade av fyrverkerier.
2. Motion (2008:38) av Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Skrivelsen från Ann-Katrin Åslund (fp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) ger i en motion (2008:38) till kommunfullmäktige uttryck för den oro de känner med anled-

ning av vårdslös hantering av fyrverkerier kring bland annat nyårshelgen. Riskerna för människor, djur, egendom och miljön har accelererat under senare år och flera allvarliga incidenter har inträffat. Motionärerna understryker även riskerna som är förknippade med många små försäljningsställen placerade mitt i bostadsområden. Motionärerna föreslår att tillsynen av lagen och ordningsstadgan i staden ses över för att eliminera skador på egendom, människor och miljö.

Beredning

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, brand- och räddningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd samt Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret konstaterar att ansvaret för stadens räddningsverksamhet ligger på brand- och räddningsnämnden, varför ansvaret för att klarlägga om det finns anledning att se över Stockholms stads lokala ordningsföreskrifter gällande användningen av fyrverkeriprodukter utan tillstånd bör ligga där.

Brand- och räddningsnämnden ställer sig positiv till motionärernas intentioner att minska riskerna för stadens medborgare att drabbas av olyckor i samband med fyrverkerier vid större helger och hänvisar till tidigare ställningstagande där nämnden ställt sig positiv till att staden tillsätter en arbetsgrupp med uppdrag att se över möjligheten att bättre reglera denna problematik.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar att motionärerna främst tar upp frågor som berör brandförsvaret och polis. Vad gäller de aspekter på fyrverkerifrågor som tangerar nämndens ansvarsområden konstaterar nämnden att konsumentfyrverkerier utgör merparten av den totala mängden fyrverkerier, men att trots att dessa innebär miljöpåverkan är miljöbalkens hänsynsregler inte tillämpliga, eftersom varje enskilt konsumentfyrverkeri har en försumbar effekt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar vidare att ett totalförbud för fyrverkerier inte är möjligt och att det är svårt att genom kommunala föreskrifter begränsa användningen. Mot bakgrund av att ansvaret är delat mellan flera olika myndigheter anser nämnden att Skärholmens stadsdelsnämnd visar upp ett gott exempel på hur lokala insatser och samarbete med polisen kan minska antalet olagliga försäljningsställen samt minska försäljningen till minderåriga. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det vore positivt om fler stadsdelar arbetade på liknande sätt.

Farsta stadsdelsnämnd anser att de problem som förekommit under de senaste årens nyårshelger inom vissa områden i staden skulle kunna minskas genom en översyn av de lokala ordningsföreskrifterna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd delar uppfattningen att kontrollen gällande efterlevnaden av ordningsföreskrifterna och lagstiftningen avseende försäljning och handhavande av fyrverkerier bör skärpas för att minska skadorna på människor, egendom och natur.

Norrmalms stadsdelsnämnd har inget att invända mot att man i stadens lokala ordningsföreskrifter för in bestämmelser om var det inte är tillåtet att avfira fyrverkerier men anser att om eventuella förbud ska få avsedd effekt måste det också finnas resurser för att se till att förbudet efterlevs.

Stadsdelsnämnden är samtidigt tveksam till om förbud och utökade polisiära resurser i realiteten skulle få någon större effekt. Som stadsdelsnämnden ser det är bättre information viktigare.

Stadsdelsnämnden delar motionärernas uppfattning om föräldrarnas ansvar för att se till att minderåriga barn inte handskas med fyrverkeripjäser och vikten av att de försäljningsställen som tillhandahåller fyrverkeripjäser informerar om gällande bestämmelser.

Ärendet

Ann-Katrin Åslund (fp) ger i en skrivelse till kommunstyrelsen uttryck för den oro hon känner med anledning av okontrollerad användning av fyrverkerier bland annat kring storhelgerna. Riskerna för människor, djur och egendom har accelererat under senare år och flera allvarliga incidenter har inträffat.

I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen tillsätter en arbetsgrupp tillsammans med polis och andra aktörer med uppgift att se över möjligheterna att bättre reglera användningen av fyrverkeriartiklar i staden i syfte att begränsa riskerna för allvarliga olyckor.

Som exempel på frågeställningar för arbetsgruppen anges bland annat följande:

- Behövs det en översyn av Stockholms lokala ordningsstadga?
- Är det rätt att tillstånd för försäljning beviljas för flera år i taget?
- Finns det möjlighet att utöka polisens resurser för kontroll?

Beredning

Skrivelsen har remitterats till stadsledningskontoret, brand- och räddningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd samt Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret konstaterar att ansvaret för stadens räddningsverksamhet ligger på brand- och räddningsnämnden, varför ansvaret för att klarlägga om det finns anledning att se över Stockholms stads lokala ordningsföreskrifter gällande användningen av fyrverkeriprodukter utan tillstånd bör ligga där.

Brand- och räddningsnämnden ställer sig positiv till förslaget om en arbetsgrupp med uppgift att se över vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att minska risken för skador och bränder kopplade till fyrverkeriartiklar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar att skribenten främst tar upp frågor som berör brandförsvar och polis. Vad gäller de aspekter på fyrverkerifrågor som tangerar nämndens ansvarsområden konstaterar nämnden att konsumentfyrverkerier utgör merparten av den totala mängden fyrverkerier, men trots att dessa innebär miljöpåverkan är miljöbalkens hänsynsregler inte tillämpbara, eftersom varje enskilt konsumentfyrverkeri har en försumbar effekt.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden konstaterar vidare att ett totalförbud för fyrverkerier inte är möjligt och att det är svårt att genom kommunala föreskrifter begränsa användningen. Mot bakgrund av att ansvaret är delat mellan flera olika myndigheter anser nämnden att Skärholmens stadsdelsnämnd visar upp ett gott exempel på hur lokala insatser och samarbete med polisen kan minska antalet olagliga försäljningsställen samt minska försäljningen till minderåriga. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att det vore positivt om fler stadsdelsnämnder arbetade på liknande sätt.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd vill lyfta fram att det är föräldrar som är den viktigaste målgruppen för att förhindra att fyrverkerier avfyras under andra tider än aftnar och att ingen minderårig hanterar pjäserna. Butiker och ansvariga för försäljning är också ansvariga för att ingen minderårig köper fyrverkerier. Stadsdelsnämnden ställer sig därför positiv till förslaget om en arbetsgrupp med flera aktörer som arbetar förebyggande och långsiktigt.

Östermalms stadsdelsnämnd bedömer att det inte är en behövlig åtgärd att ytterligare reglera de lokala föreskrifterna. Det handlar snarare om att se till att det lagstöd och regelverk som redan finns efterföljs i större omfattning och att informationsinsatser genomförs.

Att tillsätta en arbetsgrupp för att se över vilka åtgärder som gemensamt kan genomföras för att försöka åtgärda problemet, bedömer stadsdelsnämnden kan vara ett sätt att börja arbetet med att åtgärda problemet.

Mina synpunkter

Fyrverkerier är ett inslag i många människors firande av nyårshelgen eller andra högtider. Det är vackert och festligt och kan beskådas av många människor samtidigt i gemenskap. Fyrverkerier är på så sätt ett positivt inslag i stockholmarnas firande.

Samtidigt förekommer problem, vilket anförs av motionärerna och skribenten, med fyrverkerier som avfyras på ett sådant sätt att det vållar obehag eller skada för såväl människor och djur som på egendom. Det är inte acceptabelt att vårdslöshet eller bristande hänsyn vid avfyrandet av fyrverkerier medför otrygghet eller men för omgivningen. Till detta kommer de säkerhetsaspekter som framförs av brand- och räddningsnämnden vad avser brister i förvaringen av fyrverkeriartiklar på försäljningsställena. Det är sammantaget en bekymrande och beklagansvärd utveckling som måste stävjas. Ett totalförbud av fyrverkerier är emellertid varken önskvärt eller möjligt att införa.

Hanteringen av fyrverkerier är reglerad i ordningslagen och kan även vara föremål för bestämmelser i lokala ordningsföreskrifter. Jag delar bedömningen, som framförs av bland annat Norrmalms och Östermalms stadsdelsnämnder, att det kan vara befogat att se över stadens ordningsföreskrifter med avseende på fyrverkerier, men att en väsentlig del av problemets lösning inte ligger i regelverkets utformning utan i efterlevnaden av detsamma. Därvidlag är det en fråga inte bara om regelverk och myndighetsansvar, utan också om personligt ansvarstagande och gott omdöme.

Minderåriga är enligt lag förbjudna att hantera fyrverkerier, varmed ett särskilt ansvar åvilar föräldrarna. I sammanhanget förtjänar det att påpekas att föräldraansvaret, utöver vad lagen stadgar, etiskt sett inte kan anses vara begränsat till minderåriga, utan att föräldrar anständigtvis har en moralisk skyldighet att förmå även äldre barn att handskas med fyrverkerier på ett förnuftigt och ansvarsfullt sätt som inte vållar obehag eller risk för skada för andra.

Ansaret för att tillse ordningslagens och de lokala ordningsföreskrifternas efterlevnad avseende försäljning och hantering av fyrverkerier delas mellan flera myndigheter, bland annat Räddningsverket, de lokala polismyndigheterna och brandförsvaret. Vad beträffar tillsynen av följsamheten gentemot ordningslagens bestämmelser är det en polisiär fråga och således inte någonting som staden äger rådighet över. Staden välkomnar dock en skärpt tillsyn och är

angelägen om att samverka med polismyndigheten för att informera om ansvarfull försäljning och hantering av fyrverkeripjäser samt beivra överträdelser.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lyfter i sitt remissvar fram ett positivt exempel från Skärholmen, där lokala insatser och samverkan mellan myndigheter minskat antalet olagliga försäljningsställen och försäljning av fyrverkerier till minderåriga. Samtliga stadsdelsnämnder uppmanas att arbeta på liknande sätt.

Gällande bestämmelser i ordningslagen, lagen om skydd mot olyckor samt lagen om brandfarliga och explosiva varor förefaller i allt väsentligt vara tillräckliga, medan däremot åtgärder för att säkerställa lagstiftningens efterlevnad är påkallade. Vad avser stadens lokala ordningsföreskrifter ställer sig merparten av remissinstanserna positiva till en eventuell revidering av dessa. Vilka konkreta förändringar som vore mest ändamålsenligt att genomföra har dock inte belysts tillräckligt. Eftersom ansvaret för stadens räddningsverksamhet ligger på brand- och räddningsnämnden bör denna därför ges i uppdrag att penetrera frågeställningen om reviderade ordningsföreskrifter för att komma tillrätta med problematiken. I det arbetet bör även samverkansfrågor mellan stadens olika organ och andra myndigheter och organisationer liksom informationsinsatser och andra adekvata åtgärder beaktas.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2008:38) av Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) om skärpning av kontrollen gällande ordningsföreskrifter vid användande av fyrverkerier
3. Skrivelse från Ann-Katrin Åslund (fp) om fyrverkerier

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Yvonne Ruwaida* (mp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla borgarrådets förslag till beslut.
2. uppvakta regeringen för att denna ska verka för en minskning av fyrverkeriers utsläpp av miljöfarliga ämnen och koncentrationer genom reglering och andra tillvägagångssätt nationellt och inom EU.

3. främja användningen av mer miljövänliga fyrverkerier samt miljövänliga alternativ till fyrverkerier såsom ljusshower och andra tekniker vid festliga firanden i staden.
4. därutöver anföra:

Fyrverkerier är en häftig upplevelse för att fira speciella tillfällen och händelser.

Dock har dagens fyrverkerier en alltför stor negativ påverkan på miljön och stockholmarnas hälsa. I en storstad som Stockholm blir det särskilt vid nyårsfirandet sammanlagt en större mängd miljöfarliga ämnen - bl a kadmium, bly, koppar, krom, nickel och arsenik samt partiklar - som släpps ut koncentrerat under en viss tidsperiod till luft, mark och vatten.

Då kommuner i nuläget inte kan tillämpa miljöbalkens regler för att begränsa miljöpåverkan från fyrverkerier måste staden uppvakta regeringen för att denna ska se över och ändra lagar och regleringar för att minimera de miljöfarliga ämnen och koncentrationer som dagens fyrverkerier ger upphov till. Regeringen bör även driva denna fråga i EU.

Det finns en stor potential att utveckla miljövänligare fyrverkerier, vilket bör uppmuntras.

Stockholm stad bör främja användningen av mer miljövänliga fyrverkerier samt miljövänliga alternativ till fyrverkerier såsom ljusspel m fl. Detta kan med fördel göras i samverkan med de olika nationella och internationella nätverk med andra städer som Stockholms stad deltar i.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Brand- och räddningsnämnden ges i uppdrag att, med beaktande av vad föredragande borgarrådet anfört, utreda hur stadens ordningsföreskrifter kan revideras samt vilka andra åtgärder som kan vidtas för att minska risken för otrygghet, skador och bränder vållade av fyrverkerier.
2. Motion (2008:38) av Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Skrivelsen från Ann-Katrin Åslund (fp) anses besvarad med vad föredragande borgarrådet anfört.

Stockholm den 19 november 2008

På kommunstyrelsens vägnar:

STEN NORDIN

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) ger i en motion till kommunfullmäktige, daterad den 6 maj 2008, uttryck för den oro de känner med anledning av vårdslös hantering av fyrverkerier kring bland annat nyårshelgen. Riskerna för människor, djur, egendom och miljön har accelererat under senare år och flera allvarliga incidenter har inträffat. Motionärerna understryker även riskerna som är förknippade med många små försäljningsställen placerade mitt i bostadsområden. Motionärerna föreslår att tillsynen av lagen och ordningsstadgan i staden ses över för att eliminera skador på egendom, människor och miljö.

BEREDNING

Motionen har remitterats till stadsledningskontoret, brand- och räddningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd samt Norrmalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i motionens beskrivning av problematiken kring den okontrollerade användningen av fyrverkeriartiklar, i synnerhet kring vissa storhelger. Kontoret understryker också behovet av säkerhet vid försäljningsställena. Åtgärder för att minska risken för skador och bränder är angelägna, likaså är det viktigt att öka allmänhetens eget säkerhetsmedvetande.

Anordnandet av fyrverkeritillställningar regleras i ordningslagen. Den som vill använda fyrverkerier kan behöva tillstånd från polisen. Enligt 3 kap 7 § i ordningslagen krävs tillstånd om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom. Enligt Räddningsverket behöver en privatperson, som vill skjuta en mindre mängd fyrverkerier på nyår eller liknande, vanligtvis inte ha tillstånd så länge fyrverkeriet inte innebär någon särskild risk för skada eller olägenhet. För att få sälja fyrverkerier krävs handelstillstånd och tillstånd för innehav, förvärv och förvaring. Tillstånden utfärdas av de lokala polismyndigheterna. Räddningsverket och polisen gör med jämna mellanrum kontroller av de försäljningsställena som säljer fyrverkerier.

Förutom de nationella regleringarna finns möjlighet för kommuner att i lokala ord-

ningsföreskrifter reglera användningen av fyrverkeriprodukter utan tillstånd. Det är alltså fullt möjligt för kommunfullmäktige att införa restriktioner om fyrverkerier. Kommuner får dock inte införa vilka begränsningar som helst. En förutsättning, enligt 3 kap 9 § ordningslagen, är att föreskrifterna behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor. Föreskrifterna får inte heller lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (3 kap 12 § ordningslagen). Troligen är det nödvändigt att ett fyrverkeriförbud begränsas både tidsmässigt och geografiskt, d.v.s. att förbudet enbart gäller vissa specifika platser som är särskilt känsliga under vissa tider.

Ansvar för stadens räddningsverksamhet ligger på brand- och räddningsnämnden, varför ansvaret för att klarlägga om det finns anledning att se över Stockholms stads lokala ordningsföreskrifter gällande användningen av fyrverkeriprodukter utan tillstånd, bör ligga där.

Brand- och räddningsnämnden

Brand- och räddningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 augusti 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa Stockholms brandförsvars tjänsteutlåtande.

Stockholms brandförsvars tjänsteutlåtande daterat den 13 juni 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till motionärernas intentioner att minska riskerna för stadens medborgare att drabbas av olyckor i samband med fyrverkerier vid större helger.

Brandförsvaret har i tidigare remissvar (Skrivelse den 19 mars 2008 om fyrverkerier, BRN 080413, bilaga 2) föreslagit att staden ska tillsätta en arbetsgrupp med uppdrag att se över möjligheten att bättre reglera denna problematik, vilket också blev nämndens beslut.

Staden kan via kommunfullmäktige besluta om skärpning av den lokala ordningsstadgan i linje med motionärernas önskemål.

Vad gäller övriga frågor i motionen föreslår förvaltningen att nämnda arbetsgrupp ges i uppdrag att utröna dels var gränserna för stadens ansvar i sammanhanget går, dels vad som bör hänskjutas till annan instans i samhället.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 juni 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa miljöförvaltningens

tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Eva-Louise Erlandsson Slorach m.fl. (s) samt ledamoten Stellan Hamrin (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ulla Hamilton m.fl. (m), vice ordföranden Åsa Romson (mp), ledamoten Eva-Louise Erlandsson Slorach m.fl. (s), ledamoten Karin Karlsbro m.fl. (fp) samt ledamoten Stellan Hamrin (v), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Fyrverkerifrågorna berör endast delvis miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvarsområden. Motionerna tar främst upp frågor som berör brandförsvar och polis. Vad gäller de aspekter på fyrverkerifrågor som ändå tangerar nämndens ansvarsområden önskar nämnden lämna följande synpunkter:

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken, men har inte tillsyn enligt den lokala ordningsstadgan eller lagen om skydd mot olyckor.

Fyrverkeriers ojämförligt största påverkan på miljö och hälsa kommer från partikelutsläpp och nedfall till luft, mark och vatten. Vi millennieskiftet ställde nämnden krav på att det officiella millenniefyrverkeriet inte fick innehålla bly, kadmium eller kvicksilver. I en rapport från SLB-analys konstaterades att totalt ca 32 ton fyrverkerier, varav 8 ton från stadens officiella fyrverkeri, avfyrades under millennieskiftet. Mätningarna visade kraftigt förhöjda halter av bland annat kadmium (som finns på Naturvårdsverkets lista över ”utfasning av särskilt viktiga ämnen”), bly, koppar, krom, nickel och arsenik.

Konsumentfyrverkerierna utgjorde alltså merparten av den totala mängden fyrverkerier och beräknas ha bidragit till utsläpp av 275 kg bly under millennieskiftet. Trots att de privata fyrverkerierna innebär en stor miljöpåverkan är miljöbalkens hänsynsregler inte tillämpliga, eftersom varje enskilt konsumentfyrverkeri har en försumbar effekt.

För att minska de miljöfarliga utsläppen krävs en reglering av de ämnen och koncentrationer som är tillåtna i fyrverkerier på nationell nivå eller EU-nivå.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 21 augusti 2008 att som svar på remissen överlämna och återge stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 juli 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt ordningslagen 3 kap 7 § får inte pyrotekniska varor användas utan polistillstånd, om det innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom. Lagen om brandfarliga och explosiva varor (1998:842) vars syfte är att hindra att varor som orsakar brand eller explosion som inte avsedd samt förebygga och begränsa skador på liv, hälsa, miljö eller egendom genom brand eller explosion vid hantering av sådana varor. Det är lätt att konstatera att dessa lagar efterlevs dåligt på många platser runt nyår.

Det krävs inget tillstånd för privatpersoner att använda fyrverkerier. Butiker som ska sälja och förvara fyrverkerier måste däremot ha polistillstånd för försäljningen. Ingen under 18 år får köpa, använda eller inneha fyrverkerier. Ett stort problem är att minderåriga hanterar fyrverkerier trots förbud och förvaltningen instämmer i att föräldrarnas ansvar måste klargöras. Mer information behövs om skaderiskerna med hanteringen av fyrverkeripjäser.

Förslagsställarna anser att polisen bör vara mer restriktiva med tillstånd för försäljning av fyrverkerier. Förvaltningen har inte kunskap om polisen är för generös med tillstånd men anser att det bör vara ett krav att handlare som säljer fyrverkerier även måste ha kunskap om varorna. Information till kunderna bör vara obligatorisk vid inköp. Förvaltningen förutsätter även att polisen gör kontroller av försäljningsställen.

I motionen föreslås att fyrverkerier endast borde vara tillåtna att avfyras på öppna platser för att undvika skador på personer och egendom och att detta ska regleras i de lokala ordningsföreskrifterna. Stadens ordningsföreskrifter omfattar inte hantering av fyrverkerier överhuvudtaget. De problem som förekommit under de senaste årens nyårshelger inom vissa områden i staden skulle enligt förvaltningen kunna minskas genom en översyn av de lokala ordningsföreskrifterna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 augusti 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen delar uppfattningen att kontrollen gällande efterlevnaden av ordningsföreskrifterna och lagstiftningen avseende försäljning och handhavande av fyrverkerier bör skärpas för att minska skadorna på människor, egendom och natur.

Stadsdelsförvaltningen har färsk erfarenheter från vad fyrverkerier kan åstad-

komma, då en nyårsraket vid den senaste nyårsaftonen sköts in, avsiktligt eller oavsiktligt, i den öppna förskolan på Carl Bondes väg som ledde till en brand med stora ekonomiska effekter som följd.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 september 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 september 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är väl medveten om de problem som är förknippade med fyrverkerier och att både människor och egendom kommer till skada, särskilt i samband med nyårsfirandet. Som framhålls i motionen handskas också många minderåriga barn med fyrverkeripjäser, vilket kan få förödande konsekvenser.

Eva-Louise Erlandsson Slorach (s) och Karin Hanqvist (s) refererar till lagen om brandfarliga och explosiva varor och anser att lagen bör gälla även fyrverkerier. Enligt deras uppfattning ignoreras dock lagens bestämmelser både av allmänheten och polismyndigheten. Det framgår dock inte närmare i vilka avseenden de anser att lagen bör gälla för hantering av fyrverkeripjäser.

I ordningslagen finns däremot en bestämmelse om att pyrotekniska varor inte får ”användas utan tillstånd av polismyndigheten, om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom”. Detta innebär att även privatpersoner i princip är skyldiga att ansöka om tillstånd för att använda fyrverkeripjäser.

Enligt polisens tillståndsenhet är det i realiteten sällan andra än företag eller organisationer ansöker om tillstånd och det är då i allmänhet fråga om större fyrverkerier i samband med olika typer av evenemang. Det är inte så vanligt att ansökan avslås helt men däremot kan polisen kräva att det planerade fyrverkeriet flyttas till annan plats eller annan tidpunkt om man bedömer detta som mer lämpligt.

Eva-Louise Erlandsson Slorach (s) och Karin Hanqvist (s) uppger att fyrverkeripjäser ofta säljs utan kontroll och att många försäljningsställen hanterar dessa varor i små lokaler mitt i bostadsområden och att det finns stor brand- och explosionsrisk. Även för att sälja pyrotekniska varor krävs tillstånd från polismyndigheten. Hur pyrotekniska varor ska förvaras och hanteras regleras i lagen om brandfarliga och explosiva varor, som innehåller rigorösa bestämmelser i dessa avseenden. Förvaltningen utgår från att polisen följer de bestämmelser som finns då tillstånd till försäljning ges.

Polisen har enligt lag också ansvar för tillsyn av försäljning och hantering av pyrotekniska varor. Inför exempelvis nyårshelger, som man vet är ett tillfälle då många

fyrverkeripjäser säljs, gör polisens tillståndsenhet i samarbete med närpolisen tillsynsbesök i många av de butiker som tillhandahåller fyrverkeripjäser för att kontrollera att hanteringen uppfyller lagens krav och de villkor i övrigt som getts i samband med tillståndet.

Eva-Louise Erlandsson Slorach (s) och Karin Hanqvist (s) föreslår att ”tillsynen över lagen och ordningsstadgan i staden ses över för att eliminera skador på egendom, människor och naturen”. Som förvaltningen tolkar detta anser förslagsställarna att polismyndigheten ska utöva en bättre tillsyn av att ordningslagens bestämmelser och de bestämmelser som finns i lagen om brandfarliga och explosiva varor efterlevs. Detta är i så fall en fråga om vilka resurser polisen kan avsätta för en mera omfattande tillsynsverksamhet, något som staden inte råder över.

Eva-Louise Erlandsson Slorach (s) och Karin Hanqvist (s) anser att det i de ordningsföreskrifter som finns måste klargöras att fyrverkerier ”endast får skjutas upp på öppna platser och inte i tät bebyggelse med risk för att felriktade pjäser hamnar i lägenheter.” Vad gäller de lokala ordningsföreskrifterna för Stockholms stad finns dock inga bestämmelser om fyrverkerier över huvud taget.

Vad förvaltningen förstår finns det däremot andra kommuner som har lokala bestämmelser om t.ex. var det inte är tillåtet att avfyra fyrverkerier. Förvaltningen har inget att invända mot att man i stadens lokala ordningsföreskrifter för in liknande bestämmelser men om eventuella förbud ska få avsedd effekt måste det också finnas resurser för att se till att förbudet efterlevs.

Förvaltningen är samtidigt tveksam till om förbud och utökade polisiära resurser i realiteten skulle få någon större effekt. Som förvaltningen ser det är bättre information om hur fyrverkeripjäser ska hanteras och ökade kunskaper om vilka skador som kan uppstå om något går fel viktigare än förbud och utökade polisiära resurser.

Förvaltningen delar förslagsställarnas uppfattning om föräldrarnas ansvar för att se till att deras minderåriga barn inte handskas med fyrverkeripjäser och vikten av att de försäljningsställen som tillhandahåller fyrverkeripjäser informerar om gällande bestämmelser. Även massmedia har en viktig roll i dessa sammanhang.

ÄRENDET

Kommunstyrelsens andre vice ordförande Ann-Katrin Åslund (fp) ger i en skrivelse till kommunstyrelsen, daterad den 19 mars 2008, uttryck för den oro hon känner med anledning av okontrollerad användning av fyrverkerier bland annat kring storhelgerna. Riskerna för människor, djur och egendom har accelererat under senare år och flera allvarliga incidenter har inträffat.

I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen tillsätter en arbetsgrupp tillsammans med polis och andra aktörer med uppgift att se över möjligheterna att bättre reglera användningen av fyrverkeriartiklar i staden i syfte att begränsa riskerna för allvarliga olyckor.

Som exempel på frågeställningar för arbetsgruppen anges bland annat följande:

- Behövs det en översyn av Stockholms lokala ordningsstadga?
- Är det rätt att tillstånd för försäljning beviljas för flera år i taget?
- Finns det möjlighet att utöka polisens resurser för kontroll?

BEREDNING

Skrivelsen har remitterats till stadsledningskontoret, brand- och räddningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd samt Östermalms stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret instämmer i skrivelsens beskrivning av problematiken kring den okontrollerade användningen av fyrverkeriartiklar, framför allt kring vissa storhelger. Åtgärder för att minska risken för skador och bränder är angelägna, likaså är det viktigt att öka allmänhetens eget säkerhetsmedvetande.

Anordnandet av fyrverkeritillställningar regleras i ordningslagen. Den som vill använda fyrverkerier kan behöva tillstånd från polisen. Enligt 3 kap 7 § ordningslagen krävs tillstånd om användningen med hänsyn till tidpunkten, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet. Enligt Räddningsverket behöver en privatperson, som vill skjuta en mindre mängd fyrverkerier på nyår eller liknande, vanligtvis inte ha tillstånd så länge fyrverkeriet inte innebär någon särskild risk för skada eller olägenhet. För att få sälja fyrverkerier krävs handelstillstånd och tillstånd för innehav, förvärv och förvaring. Tillstånden utfärdas av de lokala polismyndigheterna. Räddningsverket och polisen gör med jämna mellanrum kontroller av de försäljningsställen som säljer fyrverkerier.

Förutom de nationella regleringarna finns möjlighet för kommuner att i lokala ordningsföreskrifter reglera användningen av fyrverkeriprodukter utan tillstånd. Det är alltså fullt möjligt för kommunfullmäktige att införa restriktioner om fyrverkerier. Kommuner får dock inte införa vilka begränsningar som helst. En förutsättning, enligt 3 kap 9 § ordningslagen, är att föreskrifterna behövs för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor. Föreskrifterna får inte heller lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (3 kap 12 § ordningslagen). Troligen är det nödvändigt att ett fyrverkeriförbud begränsas både tidsmässigt och geografiskt, d.v.s. att förbudet enbart gäller vissa specifika platser som är särskilt känsliga under vissa

tider.

Ansvar för stadens räddningsverksamhet ligger på brand- och räddningsnämnden, varför ansvaret för att klarlägga om det finns anledning att se över Stockholms stads lokala ordningsföreskrifter gällande användningen av fyrverkeriprodukter utan tillstånd, bör ligga där.

Brand- och räddningsnämnden

Brand- och räddningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 maj 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa Stockholms brandförsvars tjänsteutlåtande.

Stockholms brandförsvars tjänsteutlåtande daterat den 13 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ställer sig positiv till förslaget om en arbetsgrupp med uppgift att se över vilka åtgärder som kan vidtas i syfte att minska risken för skador och bränder kopplade till fyrverkeriartiklar - framför allt under vissa storhelger.

Till grund för denna uppfattning finns dels brandförsvarets egen insatsstatistik som visar att ett antal lägenhetsbränder eller tillbud relaterade till fyrverkeriartiklar sker varje år runt jul- och nyårshelgerna, dels rent allmänna vädjanden om hjälp från enskilda som känner en stor otrygghet. Detta gäller främst utomhus vid dessa tillfällen. Otryggheten har bl.a. beskrivits i brevet ”Synpunkter på säkerhet och upplevelser i samband med fyrverkerier etc.” daterat i Stockholm den 6 januari 2008 (jfr bilaga 2), skickat till en rad myndigheter inkl. brandförsvaret.

Brandförsvaret känner också en viss oro över att försäljning och förvaring av fyrverkeriartiklar får ske i varuhus och gallerior. Detta trots att både nationella och internationella erfarenheter visar att en brand i byggnader där öppen förvaring av fyrverkeriartiklar sker, blir oerhört kraftig och svår att bemästra. Artiklarna ska visserligen enligt de svenska föreskrifterna förvaras i särskilda brandtekniskt avskiljda skåp eller utrymmen, men erfarenheterna visar att så inte alltid sker. Det gäller särskilt vid tiden runt jul-nyår då efterfrågan är som störst och köerna som längst.

En brand i ett varuhus eller galleria vid ett tillfälle då dörren till förvaringsutrymmet av misstag lämnats öppen skulle sannolikt kunna få stora konsekvenser. Genom att förändra reglerna avseende användning av fyrverkeriartiklar skulle möjligen också, som en bieffekt, efterfrågan minska och därmed bidra till såväl minskat antal försäljningsställen som till högre säkerhet på de försäljningsställen som blir kvar.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 10 juni

2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa miljöförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av ledamoten Eva-Louise Erlandsson Slorach m.fl. (s) samt ledamoten Stellan Hamrin (v), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ulla Hamilton m.fl. (m), vice ordföranden Åsa Romson (mp), ledamoten Eva-Louise Erlandsson Slorach m.fl. (s), ledamoten Karin Karlsbro m.fl. (fp) samt ledamoten Stellan Hamrin (v), *bilaga 1*.

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Fyrverkerifrågorna berör endast delvis miljö- och hälsoskyddsnämndens ansvarsområden. Motionerna tar främst upp frågor som berör brandförsvar och polis. Vad gäller de aspekter på fyrverkerifrågor som ändå tangerar nämndens ansvarsområden önskar nämnden lämna följande synpunkter:

Nämnden utövar tillsyn enligt miljöbalken, men har inte tillsyn enligt den lokala ordningsstadgan eller lagen om skydd mot olyckor.

Fyrverkeriers ojämförligt största påverkan på miljö och hälsa kommer från partikelutsläpp och nedfall till luft, mark och vatten. Vi millennieskiftet ställde nämnden krav på att det officiella millenniefyrverkeriet inte fick innehålla bly, kadmium eller kvicksilver. I en rapport från SLB-analys konstaterades att totalt ca 32 ton fyrverkerier, varav 8 ton från stadens officiella fyrverkeri, avfyrares under millennieskiftet. Mätningarna visade kraftigt förhöjda halter av bland annat kadmium (som finns på Naturvårdsverkets lista över ”utfasning av särskilt viktiga ämnen”), bly, koppar, krom, nickel och arsenik.

Konsumentfyrverkerierna utgjorde alltså merparten av den totala mängden fyrverkerier och beräknas ha bidragit till utsläpp av 275 kg bly under millennieskiftet. Trots att de privata fyrverkerierna innebär en stor miljöpåverkan är miljöbalkens hänsynsregler inte tillämpliga, eftersom varje enskilt konsumentfyrverkeri har en försumbar effekt.

För att minska de miljöfarliga utsläppen krävs en reglering av de ämnen och koncentrationer som är tillåtna i fyrverkerier på nationell nivå eller EU-nivå.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 24 april 2008 att som svar på remissen överlämna och åberopa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av vice ordföranden Magnus Dannqvist m.fl. (s) till förman för det egna förslaget att lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen vill lyfta fram att det är föräldrar som är den viktigaste målgruppen för att förhindra att fyrverkerier avfyras under andra tider än aftnar och att ingen minderårig hanterar pjäserna. Butiker och ansvariga för försäljning är också ansvariga för att ingen minderårig köper fyrverkerier. Förvaltningen ställer sig därför positiva till förslaget om en arbetsgrupp med flera aktörer som arbetar förebyggande och långsiktigt.

Östermalms stadsdelsnämnd

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 17 april 2008 att som svar på remissen överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen bedömer att det största problemet med fyrverkerier är att de hanteras av minderåriga på allmänna platser, att de både stör och skrämmar allmänhet och djur samt att risk finns för att skada person eller egendom.

Att använda fyrverkerier på allmänna platser, utan tillstånd, och av minderåriga är enligt lag förbjudet och överträdelser kan generera straffpåföljd. Svårigheter finns emellertid med att se till att lagen efterföljs. Att ytterligare reglera de lokala föreskrifterna bedömer förvaltningen inte vara en behövlig åtgärd. Det handlar snarare om att se till att det lagstöd och regelverk som redan finns efterföljs i större omfattning och att informationsinsatser, framförallt till föräldrar och de som säljer fyrverkerier, genomförs.

Att tillsätta en arbetsgrupp för att se över vilka åtgärder som gemensamt kan genomföras för att försöka åtgärda problemet, bedömer förvaltningen kan vara ett sätt att börja arbetet med att åtgärda problemet.

Förvaltningen stödjer Ann-Katrin Åslunds förslag att kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsätta en arbetsgrupp som tillsammans med polis och andra aktörer ser över vilka åtgärder som gemensamt kan genomföras.

RESERVATIONER M.M.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Reservation anfördes av ledamoten Eva-Louise Erlandsson Slorach m.fl. (s) samt ledamoten Stellan Hamrin (v) enligt följande

Miljö- och hälsoskyddsnämnden skulle besluta

1. att tillstyrka motionen
2. att därutöver anföra följande

Vi anser, till skillnad från förvaltningen, att utsläpp av 275 kg bly är ett stort problem, oavsett om riksdagen eller EU har bestämt att det är det. För att inte tala om de skador på människor och egendom som den alltmer utbredda och okontrollerade användningen av fyrverkerier innebär. De risker som förvaring och lagring av stora mängder explosiva varor innebär ska inte heller underskattas. Berörda myndigheter bör utveckla en strategi för att möta detta. Fyrverkerier är ett trevligt inslag i helgfirandet, men det bör ske på lämpliga platser och som en del av firandet. Inte som en utbredd företeelse som under några veckor äger rum snart sagt överallt i och kring våra bostadsområden.

Särskilt uttalande gjordes av ordföranden Ulla Hamilton m.fl. (m), vice ordföranden Åsa Romson (mp), ledamoten Eva-Louise Erlandsson Slorach m.fl. (s), ledamoten Karin Karlsbro m.fl. (fp) samt ledamoten Stellan Hamrin (v) enligt följande

Fyrverkerier är för många människor en viktig del av firande av exempelvis nyår eller stora födelsedagar. I anslutning främst till nyårshelgen fyras fyrverkerier emellertid av i stora mängder under en lång tid och detta är en företeelse som stundtals upplevs som ett problem för hundägare och andra som störs och skräms av smällande fyrverkerier. Ett totalförbud för fyrverkerier är inte möjligt och det är även svårt att genom kommunala föreskrifter begränsa användningen. Miljöförvaltningens svar åskådliggör också att ansvaret är delat mellan flera olika myndigheter. Skärholmen visar upp ett gott exempel på hur lokala insatser och samarbete med polisen kan minska antalet olagliga försäljningsställen samt minska försäljningen till minderåriga. Det vore positivt om fler stadsdelar arbetade på liknande sätt.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:38

2008:38

Motion av Eva-Louise Erlandsson Slorach och Karin Hanqvist (båda s) om skärpning av kontrollen gällande ordningsföreskrifter vid användande av fyrverkerier
Dnr 667-1174/2008

Att fira nyår eller annan högtid med fyrverkerier har gjorts länge och är både trevligt, festligt, vackert och ger människor en känsla av gemenskap i firandet av t.ex. ett nytt år eller en festival.

Under årens gång har det dock blivit ett stort problem under speciellt nyårshelgerna då stora och kraftiga fyrverkeripjäser och smällare har använts av barn, ungdomar och allmänheten som inte alltid varit helt nyktra. Antalet fyrverkerier är numera så stort och omfångsrikt att både människor, djur och egendom skadas årligen.

I lagboken finns en text som handlar om hantering av brandfarliga och explosiva varor. Lagens syfte är att hindra att sådana orsakar brand eller explosion som inte är avsedd samt att förebygga och begränsa skador på liv, hälsa, miljö eller egendom genom brand eller explosion vid hantering av sådana varor. (lag 1998:842)

Denna lag bör gälla bl.a. fyrverkerier men ignoreras av allmänheten och polismyndigheten.

Många bränder orsakas av felriktade och felaktigt hanterade fyrverkeripjäser. Människor skadas för livet och varje år förekommer även dödsfall. Det förekommer att fyrverkeripjäser används som vapen mot allmänhet och t.o.m. mot räddningspersonal och brandmän som kommer till olycksplatser. Denna laglösa hantering av har fått oanade proportioner.

Många försäljningsställen med denna farliga hantering i små affärslokaler med explosiva varor finns mitt i bostadsområden. Förutom att de ofta säljs utan kontroll är det även en stor brand och explosionsrisk förknippat med

lagerhållningen av stora kvantiteter av fyrverkeripjäser. Skulle en explosion ske i en sådan lokal sker en katastrof med många drabbade människor.

Många barn handhar, med risk för stora skador, fyrverkeripjäser långt före och efter nyårshelgen. Detta trots att inga omyndiga ska ha tillgång till dessa. Föräldrarnas ansvar måste klargöras då ett klart förbud för minderåriga att ensamma hantera dessa explosiva och farliga varor finns och ska efterföljas.

Vid inköp av fyrverkerier måste allmänheten få information om regler och förordningar. Därför är försäljningsställena viktiga och polismyndigheten bör därför vara mer restriktiv med tillstånd att sälja fyrverkerier så att de som säljer har tillräckliga kunskaper och ansvarskänsla inför de farliga produkter de faktiskt säljer .

De ordningsföreskrifter som finns måste även klargöra var fyrverkerierna får skjutas upp d.v.s. att de endast får skjutas upp på öppna platser och inte i tät bebyggelse med risk för att felriktade pjäser hamnar i lägenheter.

De odetonerade pjäserna som ligger kvar på allmän plats orsakar också stor skada med i vissa fall dödlig utgång och det måste finnas ansvariga för dessa med straffpåföljd om de lämnas kvar obehövade.

Polisen måste också ha lättare att konfiskera fyrverkeripjäser som handhas av omyndiga eller onyktra personer eller om det kan finnas annan risk för allmänhetens säkerhet enligt lagens intentioner om explosiva varor.

Den krutrök, höga ljudliga knallar, plastbitar, kartonger, pinnar och annat skräp runt uppskjutandet som hamnar i naturen, och blir liggande kvar, är också skadligt för miljön och djuren i naturen.

Att så omfattande fyrverkerier under nyårshelgen inte är bra för vare sig människor, natur eller djuren är otvivelaktigt och nu måste kraftiga åtgärder vidtas av politiker och polismyndighet för att få ett slut på alla de tragedier som sker under den här perioden varje år. För att även i fortsättningen kunna glädjas åt nyårshelger med fyrverkerier måste klarare och mer skärpta ordningsregler och föreskrifter utformas så att inte totalförbud till slut måste införas, vilket vore sämre.

Vi föreslår

att tillsynen över lagen och ordningsstadgan i staden ses över för att eliminera skador på egendom, människor och naturen enligt ovan.

Stockholm den 29 april 2008

Eva-Louise Erlandsson Slorach

Karin Hanqvist